UIT DE SCHRIFT

Een peroratie der liefde van Christus.

„Want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?"
Lukas 23:31.

Is dit een pathetische ontboezeming, met welke Jezus van Nazareth peroreerend Zijn laatste preek tot het volk der Joden, vertegenwoordigd in de Jeruzalemsche dameswereld, besluit?

Neen, neen — in deze woorden ontspringt de fontein der liefde van onzen Middelaar — de liefde, met welke Hij de Zijnen heeft liefgehad tot het einde toe — misschien is er onder die weenende, sentimenteele vrouwen één, die straks op het Pinksterfeest aangegrepen zal worden door den Geest — in wier hart nu het zaad van het Woord gelegd moet worden:

Heiland, hoe lief hebt Gij de Uwen gehad! — — — — Mij dunkt: Toen Jezus dit woord zei, moet Hij op Zich Zelf gewezen hebben en op dien kruisbalk, nu rustend op de schouders van Simon van Cyrene, maar nog steeds voor Hem bestemd. „Dit"... „aan het groene hout"...

Ge voelt het paradoxale: wie kapt een groenen, frisschen boom om? De bijl ligt toch niet aan een lévenden wortel?

Welk een liefde:

zie, daar strompelt Jezus weer verder, over een half uur slaat de bijl inderdaad een levenden wortel, brandt daar in volle realiteit „groen hout" in het vuur... dat kruis, die hel, die verlating! o Jezus, hoe lief hebt Gij de Uwen gehad — Gij gaat verder in Uw lijdensgang, „dit"... „aan het groene hout"... wat hoor ik U zeggen in Uw ziel?: Vader, Ik kom, Gij begeert zeer, Mij te dooden — Uw zaak kan geen uitstel lijden — Ik kom om Uw wil te doen, Ik zet Mijn treden in Uw spoor; Vader, Ik weet het: de duisternis wacht, de hel, Golgotha, ach Uw bijl slaat, houwt al — en Ik ben de levende Wortel Israëls, het groene hout, de frissche scheut uit Isaï's afgehouwen tronk — Mijn God, hoe zwaar, hoe smartlijk valt dit lijden aan Mijn gemoed....

maar, zondaren, vrouwen van Jeruzalem, soldaten van Rome's adelaar, overpriesters, die uw mond vol hebt van Mozes en de profeten... zondaren, hoort nog éénmaal, eer Ik als brandhout knetter in de vlammen van het eeuwig oordeel, hoort nog éénmaal Mijn roep aan u, en bekeert u, en bekent nog in dezen uw dag, wat tot uw vrede dient: „Indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?"

Menschen, hoort toch toe, Ik ben bezig het oordeel en den zegen Gods over u te ontbinden...:

het oordeel, want er zijn tranen èn tranen: weent ge over Mij? menschen, een licht-geroerd gemoed is nog heelemaal hetzelfde niet als een schuldverslagen geest — weent toch niet over Mij, weent over uzelf en over uw kinderen — hebt toch geen medelijden met Mij — maar ziet in, dat Ik mededoogen met u heb...

den zegen, want omdat Ik „dit" aan Mij laat doen, Die „het groene hout" ben, wordt het mogelijk, dat een arm en ellendig volk, als heel de menschheid van nature brandhout voor de vlammen van het gericht, gesteld wordt tot „groen hout", dat aan Mij zijn levenssappen ontrekt...

Vader, maak Mij maar een boom voor den dood, want zoovelen Mij aangenomen hebben, zij moeten geplant worden in Uw huis, en bloeien gelijk op Libanon bij het koest'ren van de zon de palm en ceder groeien...

— — — Zou er één der dochters van Jeruzalem door deze laatste preek van Jezus, door deze aangrijpende peroratie, tot bekeering zijn gekomen?

We weten het niet — wat zullen we 't ons daarover moeilijk maken?

Hoor ik dat nu, met welk een maatlooze liefde Jezus zondaren heeft liefgehad, tot het einde toe — het einde, dat past niet bij het „groene", doch bij het „dorre" hout...? raakt dat mij nu?

Heb ik tranen?

Er zijn „tranen" — èn tranen.

„Tranen"... kijk maar naar die vrouwen, vol sentiment.

Tranen — ja, hèb ik die?

Ken ik me zelf als brandhout, het dorre hout?

O, als ik zóó ween bij het kruis — als ik zóó in Jezus den Boom des Levens herken, Die om mijn zonden met de bijl van Gods gericht wordt omgekapt...

zóó tranen — tranen, waar mijn buurman niets van bemerkt...

Heiland, ik dank U voor Uw peroratie van liefde: dit offer kan Uw heilig oog behagen — 't is nooit, o God, van U veracht geweest...

ja, ik hoor 't wel, die stem van Uw liefde: „Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden!"

J. SMELIK.

KERKELIJK LEVEN

Beantwoording van doopvragen. (I.)

Eenigen tijd geleden werd mijn meening gevraagd inzake den doop van een kind, welks vader belijdend lid eener Gereformeerde Kerk was, doch waarvan de moeder belijdend lid der Hervormde Kerk was. De liturg had toen de derde doopvraag gelezen als volgt: „... waarvan gij de vader zijt..." De vader was hierover ontstemd, want hij meende, dat ook de moeder had moeten genoemd zijn, en méde tot de beantwoording der doopvragen had moeten zijn uitgenoodigd. Bij een nader onderhoud bleef deze vader als zijn meening handhaven, dat de kerkeraad, althans voor geloovige ouders, die niet tot de Gereformeerde Kerk behooren, doch met een gereformeerde partij gehuwd zijn, de gelegenheid moest openstellen tot het beantwoorden der doopvragen. De doopsbelofte — aldus redeneerde de vader — wordt in eerster instantie afgelegd tegenover God. Slechts in tweeder instantie komt dan de kerk „als controleerend orgaan". Hoogstens kan dan die kerkeraad contrôle uitoefenen inzake de gezindheid der niet-gereformeerde partij; blijkt deze in confessioneelen zin bevredigend, dan mag hij haar niet uitsluiten. Deze uitsluiting vond de betreffende vader strijdig met het beginsel van liefde en verdraagzaamheid. Bovendien oordeelde hij, dat de kerk inconsequent handelde, want bij een huwelijksbevestiging wordt immers óók wel het jawoord gevorderd van niet-leden. Dat het huwelijk geen sacrament is, in onderscheiding dan van den doop, veranderde aan de zaak niets, zoo meende de vader. Het kwam er maar op aan, dat men toch bij een huwelijk een belofte aflegde tegenover God en de Gereformeerde Kerk, ook al was men geen lid dier kerk. Was nu, zoo vroeg de vader in kwestie, de moeder wel in staat, het kind groot te brengen? Ze was immers niet met een belofte tegenover God gebonden?

Uit den toelichtenden brief bleek, dat er ook onder de predikanten op dit punt verschil van meening bestaat. Een deel volgt de praktijk van den bovenbedoelden liturg, een ander deel handelt, zooals de vader in kwestie begeert. Wel gevoelden uit de laatste groep sommigen er voor, dat de niet-gereformeerde partij van te voren bezoek zou ontvangen van de wijkouderlingen of van andere door hen aan te wijzen ambtsdragers, opdat dezen zich konden vergewissen of de niet-gereformeerde partij kerkt bij de Gereformeerde Kerk, en of ze in oprechtheid de doopvragen zou kunnen beantwoorden.

Tegenover hen stelde dan de liturg in kwestie het advies van Prof. Dr F. L. Rutgers, „Kerkelijke Adviezen", deel II, bldz. 46. Prof. Rutgers meent, dat de stipulatie (door het beantwoorden der doopvragen) moet geschieden met de gereformeerde partij, omdat de kerk aan de niet-gereformeerde partij de vragen niet kan voorstellen, noch ook in háár beantwoording den noodigen waarborg voor de christelijke opvoeding van het kind zou kunnen vinden. Volledigheidshalve zij opgemerkt, dat het door Rutgers bedoelde geval andersoortig is dan het hierboven gereleveerde. Toch geeft het wel richtlijnen in het algemeen.

Volgende week hopen we een slotwoord hierover te geven.

K. S.

Tweezijdig.

Reeds in de maand November had Ds G. Bouwmeester de vriendelijkheid, mij te wijzen op enkele uitdrukkingen, die hij gevonden had bij Zacharias Ursinus, een der opstellers van onzen catechismus. Ds Bouwmeester wees op diens „Grooten Catechismus", editie Heidelberg 1612, waarin Ursinus zeer sterk den nadruk legt op het dipleurische (tweezijdige) van het verbond. Het begint reeds, zoo merkt Ds Bouwmeester op, bij de vragen 30 en 31:

> Vr. 30. Waaruit put gij dan hoop op het eeuwige leven? Uit het genade-verbond, dat God opnieuw met hen, die in Christus gelooven, heeft aangegaan.
> 31. Wat is dat verbond?
> Het is de verzoening met God, door Christus' tusschenkomst verkregen, waarin God toezegt aan degenen, die in Hem gelooven, dat hij om Christus' wil eeuwig hun genadige Vader zal zijn en hun het eeuwige leven zal geven, terwijl zij van hun kant beloven, deze weldaden met een waar geloof te zullen aannemen, en die, zooals dankbare en gehoorzame zonen past, eeuwig in eer te zullen houden; en (waarin) beide partijen deze wederzijdsche belofte door zichtbare teekenen, die wij sacramenten noemen, openlijk bevestigen [1]).

In vraag 10 handelt Ursinus over het werkverbond. Daaruit citeerde Ds Bouwmeester volgende passage:

> 10. Wat leert de goddelijke wet?
> Hoedanig verbond God oprichtte met den mensch in de schepping; hoe de mensch zich gedragen heeft in het houden ervan: en wat God van hem, na met hem een nieuw verbond der genade te hebben opgericht, eischt: d.i. hoedanig en waartoe de mensch door God geschapen is: in welken staat hij is vervallen: en op welke wijze hij zijn leven, (als) met God verzoend, moet inrichten...

Handelende over het werk van den Middelaar schrijft Ursinus:

> 71. Wat is dan de taak van den Middelaar?
> Het weder oprichten van het verbond tusschen God en de menschen, daar (deze laatsten) van God waren afgevallen [2]).

Tenslotte, in de behandeling van de noodzakelijkheid der goede werken:

> 140. Op welke gronden zegt gij dat?
> *Ten eerste, omdat het verbond Gods voor niemand* van kracht is, tenzij voor degenen die het houden.
> Nu hebben wij ons niet alleen verplicht om in Christus te gelooven, maar ook om heilig voor Gods aangezicht te leven, in dit leven wel is waar (slechts) aanvankelijk, in het andere echter volkomen [3]).

Ursinus legt dus sterk den nadruk op de verantwoordelijkheid van den mensch. Het verbond moet ook onzerzijds gehouden worden.

We danken Ds Bouwmeester voor hetgeen hij ons uit Ursinus heeft doorgegeven. Het sluit zich geheel aan, gelijk men ziet, bij hetgeen wij indertijd schreven over het tweezijdige verbond.

K. S.

---

1) 30. Unde igitur spem vitae aeternae concipis?
Ex foedere gratuito, quod Deus denuo cum credentibus in Christum iniit.
31. Quod est illud foedus?
Est reconciliatio cum Deo, Christi intercessione impetrata, in qua Deus promittit, se credentibus, propter Christum perpetuo fore Patrem propicium, ac daturum vitam aeternam et ipsi vicissim spondent, se haec beneficia vera fide accepturos, et sicut gratos et obedientes filios decet, perpetuo celebraturos: et utrique hanc promissionem mutuam signis visibilibus, quae sacramenta vocamus, publice contestantur.

2) 71. Quod ergo est Mediatoris officium?
Foedus inter Deus et homines, quia a Deo defecerant, restituere.

3) 140. Quibus de causis hoc ais?
Primum, quia foedus Dei nullis ratum est, nisi illud servantibus. Obligavimus autem nos non tantum ad credendum in Christum, sed etiam ad sancte coram Deo vivendum, in hac vita quidem inchoatione, in altera vero consummatione.

De in-stand-houder in stand gehouden.

Tot veler verwondering heeft Prof. Hepp beweerd, dat de gereformeerde dogmatiek slechts een werkverbond kende, dat van het begin tot het einde eenzijdig was. Dit laatste interpreteerde hij zelf in dezen zin, dat dit werkverbond „van God alleen uitging en door Hem alleen werd in stand gehouden". Nadere toelichting gaf hij nog ook in de uitspraken, die volgden. Niet alleen werd beweerd, dat de mensch zijnerzijds niets kon en mocht bedingen, maar ook, dat de mensch zijnerzijds niets kon dan ontvangen. Argument voor dit laatste was dan weer: „zoolang hij (n.l. de mensch) gehoorzaam was, kon hij slechts geven uit Gods hand".

Wanneer wij aan deze uitspraak thans herinneren, is het niet om terug te komen op een reeds beëindigde artikelenreeks. We hebben een ander doel: we willen de fout aanwijzen, die o.i. achter deze redeneering ligt.

We beginnen daartoe bij de laatste opmerking, die Prof. Hepp gemaakt heeft. De mensch, zoo schrijft hij, kon slechts geven uit Gods hand.

Er is niemand onder ons, die hieraan tornen wil.

Maar er zijn er wel, die tegenover de hieraan vastgekoppelde misvatting teruggrijpen naar hetgeen vanouds erfgoed der gereformeerde theologie is. Deze laatste toch zegt, dat wellswaar de mensch in alles van God afhankelijk is, dat hij door God moet worden onderhouden en geregeerd, maar dat dit niets afdoet van de werkelijkheid en echt-menschelijkheid der menschelijke handeling, die voor 's menschen verantwoordelijkheid blijft, en steeds een handeling van dien mensch zelf is. God onderhoudt den moordenaar; maar niet God doet daarom den moord, doch dit doet de mensch. God onderhoudt den dief; evenwel, niet God steelt, doch de mensch. God onderhoudt den bidder; evenwel, niet God bidt, maar de mensch. God onderhoudt den offeraar; evenwel, niet God offert, doch de mensch. Nooit mag men uit het feit, dat God het subject der handeling onderhoudt, ook maar het minste afdoen van de menschelijkheid en menschelijke werkelijkheid der handeling, die praedicaat (gezegde) is bij het subject (onderwerp): de mensch.

En zóó nu staat het ook met het verbond. God onderhoudt den bondeling; maar dat wil niet zeggen, dat God zelf nu het subject zou worden van de menschelijke handeling, die wij noemen: het verbond houden. Wie uit kracht der overweging, dat God den (menschelijken) houder van het verbond in stand houdt, nu zou gaan afleiden, dat het menschelijke en verantwoordelijke en gevolgen-zware houden van het verbond feitelijk niet meer praedicaat kan zijn bij het subject „mensch", die „haalt onzuivere lucht binnen" en ontneemt aan de handeling der verbonds-onderhouding van de zijde des menschen die volle werkelijkheid en praedicabiliteit, welke in alle andere gevallen wel degelijk voor aller besef behouden blijft voor de handelingen van den door God onderhouden mensch.

Het loopt dus scheef, als iemand ontkent, dat God de menschelijke partij onderhoudt; maar het loopt óók scheef, als iemand ontkent, dat die menschelijke partij inderdaad partij is, het verbond houdt en in dit houden van beslissende beteekenis is voor de geschiedenis van het verbond.

De onderhouder wordt in stand gehouden.

En dus blijft hij: onderhouder.

Wie het „tweezijdige" verbond ontkent op grond van bovengemelde overwegingen, wil „het mysterie" wegnemen, en stuurt onbedoeld de argeloozen in de richting van het bekende pamflet: „Den gepredestineerden Dief, ofte Een 't Samen-Spreeckinge, gehouden tusschen een Predikant der Calvinus-gesinde ende een Dief, die Gesententieert was om te Sterven".

K. S.